

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนากำลังคนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคานต่าง ๆ เพราะหากประชากรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพแล้วจะเป็นผลส่งเสริมให้เกิดความเจริญในทุก ๆ ด้าน ด้วยเหตุที่คำว่า "การพัฒนากำลังคน" หมายถึงการให้การศึกษาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ไปในทางที่ดี¹ จากคำจำกัดความนี้จึงเป็นเหตุจูงใจให้นักจิตวิทยาพยายามแสวงหาวิธีการในการพัฒนากำลังคน นักจิตวิทยากลุ่มหนึ่งจึงหันความสนใจมาศึกษาการปรับพฤติกรรมซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่เป็นกระบวนการส่งเสริมให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ดีเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในสังคม และสามารถที่จะนำวิธีการนี้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กในวันนี้ให้เป็นประชากรที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

หลักการปรับพฤติกรรมนั้นเป็นสิ่งใหม่ในสาขาจิตวิทยา นักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาหลักการของการปรับพฤติกรรม เช่น สกินเนอร์ แบร์ บีจู แบนคูรา นิวริงเกอร์ และคนอื่น ๆ² อธิบายหลักการปรับพฤติกรรมว่าเป็นการนำเอาหลักการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลองในห้องทดลองมาประยุกต์ใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของมนุษย์ ซึ่งการทดลองกับสัตว์ในห้องทดลองดังกล่าวเป็นการทดลองเพื่อศึกษาวลของการเสริมแรง (Reinforcement) เมื่อ ค.ศ. 1956 สกินเนอร์ (Skinner,

¹ อุนตา นพคุณ, "การพัฒนากำลังคนในทัศนะของนักการศึกษามือใหญ่," วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 11 (มกราคม, 2517), 37-39.

² Charles Neuringer, and Jack L. Michael, Behavior Modification in Clinical Psychology (New York : Meredith Corporation, 1970, p.88

1956) ใ้พบหลักของการเสริมแรงซึ่งเขาเรียกว่า "การวางเงื่อนไขโดยการกระทำ"³ (Operant Conditioning) มีสาระสำคัญว่า การกระทำใดที่ได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มให้ทำการกระทำนั้นเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ปราศจากการเสริมแรงย่อมมีแนวโน้มให้ความถี่ของการกระทำนั้นค่อย ๆ ลดลงและหายไปในที่สุด นักจิตวิทยาที่มีแนวความคิดสอดคล้องกับสกินเนอร์ ได้แก่ แฮร์ริส วูล์ฟ แบร์ บีจู และคนอื่น (Harris, Wolf, Baer, Bijou and others, 1962) ซึ่งกล่าวว่า การเสริมแรงสามารถควบคุม และปรับพฤติกรรมของบุคคลให้ดีขึ้นได้ นักจิตวิทยากลุ่มนี้ใช้การเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcement) ในการทดลองกับเด็กวัยก่อนเข้าเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาชนอนุ้ยไม่สุขเกินปกติ เด็กปรับตัวไม่ดี เด็กชอบเก็บตัว เด็กที่มีช่วงความสนใจสั้น และเด็กที่มีปัญหาคานการพูด ผลปรากฏว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง และพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ต่อมาหลักการปรับพฤติกรรมจึงได้รับความสนใจศึกษากันอย่างแพร่หลาย โดยนำไปใช้ในสถานการณต่าง ๆ เช่น ในโรงเรียน โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม และอื่น ๆ

จากการทดลองปรับพฤติกรรมของนักจิตวิทยาที่กล่าวข้างต้น แบนดูรา⁵ (Bandura, 1963) ได้สรุปเป็นวิธีการปรับพฤติกรรม 2 ประการคือ

1. ให้การเสริมแรงกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Counterconditioning)

³Ernest R. Hilgard, and Gardon H. Bower, Theories of Learning (New York : Meredith Publishing Company, 1966), p. 111.

⁴Wesley C. Becker, An Empirical Basis for Change in Education (Chicago : Science Research Associated Inc., 1971), pp. 298-299.

⁵Albert Bandura, Social Learning and Personality Development (New York : Holt Rinehart and Winson Inc., 1963), pp. 224-242.

2. ไม่ให้การเสริมแรงหรือไม่เอาใจใส่กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

นอกจากนี้หลักการปรับพฤติกรรมยังมีลำดับขั้นที่ควรทราบเพื่อจะได้ดำเนินการได้ถูกต้อง ดังนี้⁶

1. กำหนดปัญหาคือตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งหนึ่ง ๆ ให้ชัดเจนว่า ใน การศึกษานั้นต้องการจะลดความถี่ของพฤติกรรมใด และต้องการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมใด

2. การเลือกการเสริมแรงของคำนึงถึงผลที่จะตามมาของการเสริมแรงเป็น สำคัญ แล้วจึงกำหนดว่าเมื่อไรจะให้การเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ ตัวอย่างการเสริมแรงทางบวก เช่น ครูชมเชยเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์คือสนใจ บทเรียนซึ่งมีผลทำให้ความถี่ของพฤติกรรมสนใจบทเรียนเพิ่มขึ้น การเสริมแรงทางลบ เช่น เสียงดังทำให้นักเรียนไม่ฟังครูสอน ครูมีหน้าตาขมเพื่อขจัดเสียงดังเสีย ทำให้นักเรียนตั้งใจฟังครูสอน เป็นต้น ในการปรับพฤติกรรมแต่ละครั้งการเสริมแรงที่เหมาะสม กับปัญหาและบุคคลเท่านั้นที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย คือทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพิ่มขึ้น

3. ศึกษาวิธีสังเกต การบันทึกและแบบแผนการทดลองของหลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งให้การเสริมแรงกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่ให้การเสริมแรงหรือเอาใจใส่กับ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างมีระบบ

4. ติดตามผล โดยตรวจสอบผลที่ได้จากการทดลอง ถ้าความถี่ของพฤติกรรมที่ ศึกษาลดลงหรือเพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ แสดงว่าวิธีการนี้มีประสิทธิภาพ แต่ดาปรากฏ ว่าผลไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ก็ควรทำการศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การเสริมแรงในการปรับพฤติกรรมเน้นที่การใช้การเสริมแรงทางบวก⁷ (Positive reinforcement) ซึ่งหมายถึงการให้รางวัลสิ่งที่ทำให้ผู้รับพอใจและมีผลทำให้

⁶ Becker, op.cit., pp. 334 - 335.

⁷ Jame A. Potet, Behavior Modification A Practical Guide for Teachers (Minesota: Burgess Publishing Company, 1973), p. 34.

พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เพราะถึงแม้ว่าการเสริมแรงด้วยการลงโทษ (Punishment) จะมีผลลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ แต่ในบางกรณีก็มีผลเพียงแต่ระงับพฤติกรรมเพียงชั่วคราว หรืออาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ บทบาทของการลงโทษนั้น สกินเนอร์⁸ (Skinner, 1938) กล่าวว่า การลงโทษมีระดับพฤติกรรมเพียงชั่วคราว⁹ (Temporary Suppression) นอกจาก สกินเนอร์แล้วยังมีคนอื่น ๆ ซึ่งกล่าวถึงการลงโทษไว้ ได้แก่

การ์คเนอ¹⁰ (Gardner, 1969) มีความเห็นสอดคล้องกับ เซอร์ช และ โซโลมอน (Church, 1963; Solomon, 1964) คือการลงโทษเป็นวิธีการที่แสดงความไร้เมตตาธรรม การลงโทษไม่เพียงแต่เป็นการทารุณจิตใจ แต่อาจทำให้ผู้ได้รับการลงโทษกลายเป็นโรคประสาทได้

คลาริซิโอ และ ยีโลน¹¹ (Clarizio and Yelon, 1967) ให้เหตุผลไม่ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีลงโทษเพราะ

1. การลงโทษไม่สามารถขจัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เป็นแต่เพียงระงับไปเพียงชั่วคราวเท่านั้น
2. การลงโทษไม่ทำให้ผู้ได้รับการลงโทษรู้ว่าอะไรคือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทั้งยังทำให้ผู้ได้รับการลงโทษขาดความมั่นคงทางอารมณ์ เช่น เกิดความหวาดกลัว

⁸Hilgard, op.cit., p. 114.

⁹B.R. Bugelski, The Psychology of Learning Applied to Teaching (New York : The Bobbs-Merril Company, Inc., 1971), p. 89.

¹⁰W.I. Gardner, "Use of Punishment with the Severely Retarded : A Review," American Journal of Mental Defecency, 74 (1969), 86 - 103.

¹¹Harvey F. Clarizio, Toward Positive Classroom Discipline (New York : John Wiley & Sons, 1971), p. 108.

มีอารมณ์ตึงเครียดและอาจถึงกับเป็นโรคประสาทได้

3. เด็กจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก้าวร้าวจากท่าทีก้าวร้าวของครูในขณะลงโทษ

กีฟเนอร์¹² (Givner, 1974) กล่าวว่า การลงโทษเป็นกระบวนการซับซ้อน ผู้ชดของสุขุม รอบคอบที่สุด เช่น วิธีลงโทษโดยนำเด็กไปขังให้อยู่คนเดียว (Time Out) ถ้าใช้ในชั้นเรียนครูต้องเตรียมห้องสำหรับขัง (Time Out Room) เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูจะสั่งให้เขาไปอยู่ในห้องสำหรับขัง วิธีนี้เป็นการลงโทษด้วยการแยกเด็กไปเสียจากสภาพที่เขาพอใจ ห้องสำหรับขังเด็กจึงควรมีลักษณะไม่ชวนให้สนใจ ไม่มีสิ่งใดจูงใจให้อยากเข้าไป ต้องกำหนดเวลาประมาณ 5 - 10 นาที นานพอให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าได้รับการลงโทษ ต้องใช้เฉพาะชั่วโมงที่เด็กผู้ได้รับการลงโทษชอบ เพราะถ้าใช้วิธีลงโทษนี้ในชั่วโมงที่เด็กไม่ชอบ การลงโทษจะกลายเป็นตัวเสริมแรงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เด็กจะเข้าห้องสำหรับขังเพื่อลงโทษเป็นที่หลบซ่อนตนจากชั่วโมงที่ไม่ชอบก็ได้ ด้วยเหตุที่การลงโทษมีผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าว กีฟเนอร์ จึงมีความเห็นเช่นเดียวกับ บัคเคนฮาเกน¹³ (Buddenhagen, 1971) ว่า การลงโทษควรเป็นวิธีทางสุดท้ายที่ครูจะพิจารณา

จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของนักจิตวิทยาที่กล่าวนามมาข้างต้นล้วนแสดงออกในแง่ของการโจมตีบทบาทของการลงโทษว่าเป็นกระบวนการซับซ้อนใช้ได้เฉพาะบางกรณี แสดงออกในทางไรเมตคาธรรม มีผลกระทบกระเทือนต่อบุคลิกภาพและการปรับตัวของผู้ได้รับการลงโทษ จากแนวความคิดดังกล่าว ทำให้มีผู้หันมาให้ความสนใจกับการให้

¹² Abraham Givner, A Handbook of Behavior Modification for the Classroom (New York : Holt Rinchart and Winson Inc., 1974), pp. 18 - 19.

¹³ Donald L. Macmillan, Steven R. Forness, Barbara M. Trumbell, "The Role of Punishment in the Classroom," Journal of exceptional Children, 40 (1973), 85 - 95.

รางวัล ซึ่งเป็นวิธีการที่ตรงข้ามกับการลงโทษตามความเห็นของ पीเนล¹⁴(Pinel) ซึ่งเชื่อว่าการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี (Rewarding Environment) ให้แก่ผู้มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา การเสริมแรงด้วยการให้รางวัลในการปรับพฤติกรรมนับเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีให้ จึงควรส่งเสริมให้ใช้การเสริมแรงด้วยการให้รางวัลมากขึ้น นอกจากนี้นักจิตวิทยาบางท่านยังพบว่ารางวัลเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้¹⁵ ดังเช่น ทอร์นไดค์ (Thorndike) ได้กล่าวเห็นว่า รางวัลเท่านั้นที่ทำให้เกิดการเรียนรู้¹⁶ ทั้งยังมีบุคคลอื่น ๆ ที่มีแนวความคิดในเชิงสนับสนุนให้ใช้การเสริมแรงทางบวกหรือการให้รางวัล เช่น

แมกมิลแลน¹⁷ (Macmillan, 1973) ได้สรุปจากการศึกษาประวัติความเป็นมาของหลักการปรับพฤติกรรมว่าการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลในการปรับพฤติกรรมของเด็กในชั้นเรียนเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในวิธีหนึ่ง

วาเรน¹⁸ (Warren, 1971) มีความเห็นว่าการเสริมแรงทางบวกด้วยการให้รางวัลเป็นวิธีการที่กระทำบนรากฐานแห่งเมตตาธรรมมากกว่าการลงโทษและมีผลข้างเคียงที่เป็นประโยชน์มากกว่าโทษ เช่นเดียวกับที่พีเนลกล่าวว่าการปรับพฤติกรรมที่ใช้การเสริมแรงทางบวกเป็นวิธีเสริมแรงเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นการให้การบำบัดรักษาที่มีศีลธรรม จรรยา เป็นฐานรองรับหลักการซึ่งจะส่งเสริมให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในที่สุด

การเสริมแรงด้วยการให้รางวัลในชั้นเรียน นอกจากการเสริมแรงด้วยสิ่งของ เช่น เงิน ขนม ของเล่น สิทธิพิเศษต่าง ๆ แล้วครูยังสามารถใช้พฤติกรรมของตนเองเป็น

¹⁴Charles Neuringer, Op.cit., p.90.

¹⁵Bugelski, Op.cit., p. 124.

¹⁶Ibid.

¹⁷Macmillan, Loc.cit.

¹⁸Ibid.

ตัวเสริมแรงได้¹⁹ ดังนั้นคำชมเชยและความสนใจซึ่งได้แก่การใช้คำพูด เช่น "ดี" "ถูก" ยิ้มควย พยักหน้า เข้าไปใกล้จับตอ้งตัวเด็ก เป็นต้นว่า และหลัง คบไหลด สบตาควย เหล่านี้ เรียกว่าการเสริมแรงทางสังคม ซึ่ง สกินเนอร์ (Skinner, 1968) มีความเห็นว่าเป็น ในระดับมนุษย์ การแสดงออกทำนองนี้เป็น การเสริมแรงที่ใช้ได้ผลดีที่สุด ทั้งยังเป็นตัวการเสริม แรงที่อาจนำมาใช้ได้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งการให้การเสริมแรงทันทีที่เป็นสิ่งทีบุคคลต้อง- การอีกเช่นกัน นอกจากนี้นักจิตวิทยาบางท่านยังมีความเห็นว่าการเสริมแรงทางสังคมด้วย คำชมเชยและความสนใจของครูนับเป็นการเสริมแรงที่สนองความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล เช่น แมคเคลเลน²¹ (McClland, 1961) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาวาร์ดได้ทำ การวิจัยเกี่ยวกับสิ่งจูงใจมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ว่าเป็นผลของความต้องการไมตรี ความต้องการไมตรีนั้นหมายถึงความปรารถนาที่จะสร้าง เสริมและรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีกับบุคคลอื่น ๆ ความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเอาใจใส่ ชอบ หรือ การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น

ปัจจุบันนี้สำนักงานวิจัยมากมายในต่างประเทศที่แสดงว่าการเสริมแรงทางสังคมด้วยคำ ชมเชยและความสนใจของครูสามารถปรับพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาได้²²

¹⁹Eileen K. Allan, "Behavior Modification : What Teachers of Young Exceptional Can Do," in Teaching Exceptional Children. Comp. by the Council for Exceptional Children (Virginia, 1972), p. 121.

²⁰Bugelski, Op.cit., 124.

²¹David C. McClland, The Achieving Society, (New York : Van Nostrand Company, Inc., 1961), p. 160.

²²Becker, Loc.cit.

วูดี้²³ (Woody, 1969) ได้ให้คำจำกัดความเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาว่าเป็นเด็กที่ไม่สามารถปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น แสดงพฤติกรรมแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในสังคมเดียวกัน และมีพฤติกรรมที่ขัดขวางความสำเร็จทางวิชาการของตนเอง/จึงมีผู้ให้ความสนใจศึกษาเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น

บูลลอค และ บราวน์²⁴ (Bullock and Brown, 1972) ได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจความเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาประเภทต่าง ๆ โดยให้ครู 112 คน ผู้ซึ่งสอนเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ (Emotionally Disturbed Children) ทำแบบสำรวจความคิดเห็น ชื่อ Behavioral Dimension Rating Scale) ซึ่งแบบสำรวจนี้ได้แบ่งประเภทของเด็กตามพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้เป็น 4 ประเภท คือ ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง พวกนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ ชอบแสดงออกและก้าวร้าว ประเภทที่สองได้แก่พวกที่ชอบเก็บตัว ประเภทที่สาม พวกที่มีความวิตกกังวลและประเภทที่สี่ พวกที่มีช่วงความสนใจสั้น ขาดความรับผิดชอบ ผลปรากฏว่า ร้อยละ 96 ของครูทั้งหมดลงความเห็นว่พฤติกรรมประเภทนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ ชอบแสดงออกและก้าวร้าวเป็นปัญหารายแรงอันดับแรก สำหรับประเภทชอบเก็บตัว และประเภทที่มีช่วงความสนใจสั้น ขาดความรับผิดชอบเป็นปัญหาวันดับรองลงมาตามลำดับ

แนวทางการวิจัยที่กล่าวมาได้พบว่าพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติเป็นปัญหารายแรงอันดับสำคัญ แต่คำว่า "พฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ" เป็นคำที่ยังไม่เป็นที่คุ้นเคยหรือกล่าวถึงกันบ่อยนัก อย่างไรก็ตาม นักจิตวิทยาหลายท่าน เป็นคนว่า บาร์บารา²⁵ (Barbara, 1971)

²³ Robert H. Woody, Behavioral Problem Children in the Schools: Recognition, Diagnosis and Behavioral Modification (New York : Appleton-Century-Craft, 1969), p. 13.

²⁴ Lyndal M. Bullock, Keith R. Brown, "Behavior Dimensions of Emotionally Disturbed Children," Journal of Exceptional Children, 30 (1972), 740 - 741.

²⁵ Barbara K. Keogh, "Hyperactivity and Learning Disorders: Review and Speculation," Journal of Exceptional Children, 38 (1971), 101 - 108.

คาแกน²⁶ (Kagan, 1965) และมิลเลอร์²⁷ (Miller, 1973) ได้สนใจศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหานี้อย่างจริงจัง และได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติไว้สอดคล้องกันว่า เด็กที่มีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติเป็นเด็กที่พบความยุ่งยากเกี่ยวกับการควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเอง และมีอัตราการแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น อยู่ไม่สุข หยุกหยิก (Fidgeting, Restless) มีช่วงความสนใจสั้น (Short Attention Span) มีการตอบสนองสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยไม่ไตร่ตรอง มีลักษณะทำงานจู้จุก และทำงานเสร็จเป็นชิ้นเป็นอันยาก (Hard to Manage)

แพตเตอร์สัน²⁸ (Patterson, 1970) ให้คำจำกัดความที่มีลักษณะชัดเจนมาก โดยกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างเด็กนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติกับเด็กปกติว่า เด็กนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติมีอัตราการแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ออกจากที่ ยืนขึ้น เดินไปรอบ ๆ ห้อง หันหน้าหันหลัง มากกว่าอัตราการแสดง

²⁶ J. Kagan, "Reflection-Impulsivity and Reading in Primary Grade Children," Journal of Child Development, 36 (1965), 610-615.

²⁷ Floyd Miller, "Help for the Hyperactive Child," Reader's Digest, edited by Reader's Digest Asia Ltd., (HongKong, 1973), p. 130.

²⁸ Gerald R. Patterson, "An Application of Conditioning Techniques to the Control of a Hyperactive Child," An Empirical Basis of Change in Education, edited by Wesley C. Becker, Science Research Associates Inc., (Chicago, 1971), p. 276.

ออกของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น การสนใจบทเรียน ปัญหาจิตศาสตร์หรือคำสอนของครูที่อาจเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน

วินด์และพวก²⁹ (Wiens et al., 1972) รายงานว่า มีเด็กนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติประมาณร้อยละ 3.5 หรือประมาณหนึ่งหรือสองคนต่อหนึ่งชั้นเรียนตามโรงเรียนทั่ว ๆ ไป ในประเทศสหรัฐอเมริกา การสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะได้ดำเนินการช่วยเหลือ บาวเออร์³⁰ (Bower, 1960) นักจิตวิทยาผู้สนใจศึกษาเด็กที่มีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติให้ขอเสนอแนะแก่โรงเรียนว่า เมื่อสำรวจพบว่าเด็กคนใดมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาควรดำเนินการช่วยเหลือทันที เพราะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาคิดวางแผนการทางวิชาการและบุคลิกภาพของเด็ก

ต่อมา เกลวิน³¹ (Glavin, 1972) ทำการศึกษาระยะยาวถึง 4 ปี และสรุปว่าเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและไม่ได้รับการที่เป็นการบำบัดรักษาหรือช่วยเหลือปรับปรุงอย่างจริงจังแล้ว พฤติกรรมที่เป็นปัญหาคงอยู่อย่างนั้นหรือร้ายแรงมากกว่าเดิม

²⁹ Arthur N. Wiens, Kathryn N. Anderson, and Ruth G. Matarazzo, "Use of Mediation as an Adjunct in the Modification of Behavior in the Pediatric Psychology Setting," Journal of Professional Psychology, 3 (1972), 157 - 163.

³⁰ John P. Glavin, "Persistence of Behavioral Disorders in Children," Journal of Exceptional Children, 38 (1972), 367 - 376.

³¹ Ibid., p. 376.

ในประเทศไทยแม้ว่ายังไม่มีการสำรวจปัญหา³² แต่ที่พบว่ามีเด็ก
 ขอบออกจากที่เสมอ ทำเสียงคัง ไม่ฟังคำสอนของครูในขณะที่ครูสอน ซึ่งความประพฤติ
 คังกล่าวเป็นลักษณะของเด็กที่มีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ วิธีการที่ครูใช้กันอยู่เสมอ
 เพื่อแก้ไขเด็กที่มีปัญหาคังกล่าวมีทั้งการให้รางวัลเป็นเครื่องล่อใจ และการลงโทษเพื่อ
 ควบคุมให้เด็กสนใจในบทเรียน คำสอนของครูและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของชั้นเรียน
 เท่าที่ได้ปฏิบัติกันมาครูใช้วิธีการคังกล่าวโดยสามัญสำนึกเป็นสำคัญ จึงไม่ได้กระทำอย่าง
 เป็นระบบระเบียบ

ผู้วิจัยสนใจเด็กที่มีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ เพราะเป็นเด็กที่ถูกพฤติกรรม
 ที่เป็นปัญหาคังกล่าวคุกคามให้ได้รับความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือ
 ทำให้ตนเองไม่มีความก้าวหน้าทั้งด้านวิชาการและบุคลิกภาพ ทางอ้อมคือการเรียกร้อง
 ความสนใจจากเพื่อนหรือปล่อยให้การเคลื่อนไหวของตนเป็นการรบกวนชั้นเรียน พฤติกรรม
 คังกล่าวนับเป็นการทำลายความสามารถและบทบาทของครู ครูมีบทบาทถ่ายทอดความรู้
 และควบคุมชั้นเรียน³² แต่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กขัดขวางมิให้ครูได้รับความสำเร็จ
 ตามวัตถุประสงค์ที่จะถ่ายทอดความรู้และอบรมผู้เยาว์ให้เป็นผู้ประพฤติกดี ด้วยเหตุที่การ
 ปรับพฤติกรรมคือการจัดหรือควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปตามที่ต้องการคังโลก
 มาแล้วข้างต้น ครูจึงสามารถไขหลักการปรับพฤติกรรมเป็นเครื่องมือได้เป็นอย่างดี
 นอกจากนี้หลักการปรับพฤติกรรมยังมีสามัญสำนึกเป็นพื้นฐานของหลักการ³³ อีกทั้งการให้
 รางวัลด้วยคำชมเชยและความสนใจเป็นสิ่งที่ครูคุ้นเคยอยู่แล้ว เพียงแต่การให้ช้อย่างเป็น
 ระบบตามแบบแผนการทดลองเท่านั้นที่ครูยังไม่คุ้นเคย ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดลองโดยให้
 ครูที่ฝึกฝนแล้วให้หลักการปรับพฤติกรรมอย่างมีระบบกับเด็กที่มีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ

³² Robert Bush, "Redefining the Role of the Teacher,"
Teachers and the Learning Process, edited by Robert D. Strom,
 (New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1971), p. 144.

³³ John D. Krumboltz, Helen Brandhorst Krumboltz, Changing
 Children's Behavior (New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1972), p. 3.

ผลของการทดลองนี้จะเป็นการเพิ่มพูนวิธีการที่ครูสามารถนำไปใช้ปรับปรุงพฤติกรรมของ
เด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะพฤติกรรมนอนไม่สุขเกินปกติ แต่สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่น ๆ ได้

การวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

หลังจากที่มีงานวิจัยมากมายที่แสดงว่าการใช้หลักปรับพฤติกรรมกับพฤติกรรมที่เป็น
ปัญหาประเภทต่าง ๆ เป็นผลสำเร็จ³⁴ ได้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักปรับพฤติกรรม
ลดพฤติกรรมนอนไม่สุขเกินปกติ เช่น

แพตเตอร์สัน³⁵ (Patterson, 1965) ทดลองใช้หลักปรับพฤติกรรมกับเด็กที่มี
พฤติกรรมนอนไม่สุขเกินปกติ การทดลองนี้ใช้การเสริมแรงทางสังคมและสิ่งของ ผู้รับ
การทดลองคือเด็กชายเอ็ด อายุ 9 ปี มีพฤติกรรมนอนไม่สุขเกินปกติ คือ นอนอยู่นิ่ง ชอบ
เดินไปรอบ ๆ ห้อง คุย เรียกร้องความสนใจจากเพื่อน ลากโต๊ะทำให้เกิดเสียงดัง มี
ช่วงความสนใจสั้น และชอบทำร้ายตัวเองด้วยการทุบ หยิกตัวเองตอหน้าเพื่อน มีรายงานว่า
เอ็ดมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาตั้งแต่อายุ 3 ขวบ บิดามารดาขอให้โรงเรียนช่วยเหลือ
ซึ่งทางโรงเรียนดำเนินการโดยกำหนดว่าจะใช้หลักปรับพฤติกรรมทำให้ช่วงความสนใจของเอ็ด
เพิ่มขึ้น และลดพฤติกรรมนอนไม่สุขเกินปกติ การทดลองนี้กระทำในช่วงเวลาซึ่งเด็กสามารถ
เลือกสนใจงานใดก็ได้ เช่น อ่านหนังสือเงียบ ๆ ทำงานศิลปะอยู่กับที่ อ่านหรือเรียนคณิต-
ศาสตร์เป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเล่นดนตรีคนเดียว ระยะแรกผู้ทดลองบันทึกความถี่ของพฤติกรรม
ของเอ็ด การบันทึกพฤติกรรมในระหว่างเวลา 10 - 10.30 น. ของทุกวันนับตั้งแต่เริ่ม
ต้นการทดลองจนถึงสิ้นสุดการทดลอง ในระยะทดลองผู้ทดลองบอกให้นักเรียนทั้งหมดเป็นพยาน
ร่วมกันว่า ถ้าเอ็ดมีความสนใจงานใดก็ตาม 20 วินาที เป็นต้นไปครั้งใด สัญญาณไฟซึ่ง

³⁴Becker, Loc.cit.

³⁵Patterson, op.cit., pp. 275 - 282.

เป็นเครื่องจับเวลาจะเตือนผู้บันทึกให้บันทึกไว้ว่าเอิลได้ 1 คะแนน ซึ่งเอิลจะได้รับชม 1 ชิ้น หรือเหรียญเพนนี 1 อัน ต่อ 1 คะแนน เมื่อหมดชั่วโมง ทุกครั้งที่เอิลได้รับรางวัลชมหรือเหรียญเพนนีเพื่อน ๆ จะทอมือหรือชม และครูก็จะชมเชยว่า เอิลเก่งและทำดีทุกวัน

ผลจากการเสริมแรงด้วยชมหรือเหรียญเพนนีและตามด้วยการเสริมแรงด้วยความสนใจจากเพื่อน และครูเมื่อมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือมีช่วงความสนใจเพิ่มขึ้น และไม่มี การเสริมแรงเมื่อมีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ ทำให้เอิลมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีคือในระยะเวลาก่อนการทดลองพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติเท่ากับ 8.4 ครั้ง ต่อ 1 นาที แต่หลังจากทดลองใช้การเสริมแรงพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ เท่ากับ 3.2 ครั้ง ต่อ นาที แสดงว่าพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติลดลง และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการทดลองแล้ว ผู้ทดลองทำการสังเกตพฤติกรรมของเอิลต่อไปอีก 2 ชั่วโมง เพื่อบันทึกพฤติกรรมของเอิลและเปรียบเทียบกับเด็กคนอื่นอีก 3 คน ที่อยู่ในห้องเรียนเดียวกัน ปรากฏว่าความถี่ของการตอบสนองกิจกรรมของเอิลและเพื่อนไม่แตกต่างกัน แสดงว่าเอิลเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้ทดลองต้องหยุดการทดลองแต่เพียงเท่านั้นเพราะโรงเรียนปิดภาคเรียน ส่วนการประเมินผลได้จากรายงานของครูซึ่งยืนยันว่าเอิลปรับตัวได้ดีขึ้น ไม่มีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติเกิดอีกต่อไป แต่ไม่มีผลแสดงว่าเรียนดีขึ้น จึงต้องการให้จัดกิจกรรมชมเสริมค่านิชาการให้ จากรายงานของผู้ปกครองกล่าวว่า มีเพื่อนมาเล่นควยที่บ้าน และเอิลสงบเสงี่ยมกว่าเดิม แสดงว่ามีพัฒนาการด้านการปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนคนอื่น อย่างไรก็ตามแม้ว่างานวิจัยของแพทเตอร์สันจะได้ผลการทดลองตามสมมุติฐาน คือลดพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติได้ แต่ผู้วิจัยกล่าวถึงขอบกพร่องของงานวิจัยของเขาว่า ได้ใช้การเสริมแรงทั้งทางสังคม คือ คำชมเชยจากครู การยอมรับจากเพื่อน และที่เป็นวัตถุคือคะแนนซึ่งสามารถนำไปแลกเหรียญเพนนีหรือชม แพทเตอร์สัน ตัดสินไม่ได้ว่าตัวเสริมแรงตัวใดกันแน่ที่เป็นตัวแปรสำคัญในการปรับพฤติกรรมของเอิล

งานวิจัยอื่น ๆ เช่น กิลเบิร์ต และพวก³⁶ (Gilbert et al., 1969) ทำการศึกษาพบว่าอิทธิพลของผลประโยชน์เพื่อส่วนรวม (Group Contingent Events) มีผลทำให้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กแต่ละคนลดลง การทดลองนี้ผู้รับการทดลองเป็นนักเรียนเกรดสี่ จำนวน 29 คน มีพฤติกรรมคือ ทำเสียงดัง วิธีการนี้มีค่าชี้แจงก่อนการทดลองว่าผู้ทดลองให้เวลานักเรียนทำงาน 10 นาที โดยมีเครื่องวัดความดังของเสียงระหว่างนักเรียนทำงาน เมื่อครบ 10 นาที จะมีสัญญาณจากเครื่องเตือนให้รู้ว่าถึงเวลาพัก นักเรียนสามารถเล่น เบลาคินสอ คูย ตามคำถามใดก็ตามชอบใจตลอด 2 นาที จากนั้นถึงเวลาทำงาน ถ้าในระหว่างนี้ทำงานนักเรียนส่งเสียงดังมาก ผู้ทดลองจะเป่านกหวีด เป็นสัญญาณว่าเครื่องวัดความดังจะถอยหลังกลับไปยังจุดตั้งต้นใหม่ ผู้ทดลองได้ชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงข้อตกลงว่านักเรียนสามารถใช้ความตั้งใจทำงานโดยไม่ทำเสียงดัง 10 นาที แลกสิทธิพิเศษคือได้ลงเล่นกรีฑาในสนาม 2 นาที การทดลองแสดงผลว่า ค่าเฉลี่ยของเสียงดังในระยะที่หนึ่งเป็น 52 หน่วย ระยะที่สองเมื่อใช้เครื่องวัดความดังพร้อมกับค่าชี้แจงถึงการได้สิทธิพิเศษทั้งหมดเมื่อมีพฤติกรรมที่สอดคล้องได้ 39 หน่วย ระยะที่สามพักการเสริมแรง นักเรียนทำเสียงดังเพิ่มเป็น 47 หน่วย พอถึงระยะที่สี่ซึ่งมีกระบวนการอย่างระยะที่ 2 เป็นระยะเสริมแรง ผลปรากฏว่าเสียงดังลดลงวัดได้ 38 หน่วย การบันทึกของการทดลองนี้กระทำทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ระหว่างช่วงเวลา 9.00 ถึง 11.00 น. วันละ 40 ถึง 60 นาที ถ้าความถี่เห็นกรงกันตลอดการทดลองเท่ากับ 95 % สรุปจากการที่เสียงดังลดลงในระยะที่ 2 และ 4 เนื่องจากแต่ละคนรักษายุทธประโยชน์เพื่อส่วนรวมเพราะถ้าทำเวลาได้มากก็ไปแลกกับเวลาเล่นกรีฑานาน ซึ่งทุกคนในกลุ่มต่างก็ได้รับประโยชน์ ดังนั้นอิทธิพลของผลประโยชน์เพื่อส่วนรวมทำให้พฤติกรรมทำเสียงดังของเด็กแต่ละคนลดลง

จะเห็นได้ว่างานวิจัยของกิลเบิร์ต ใช้การเสริมแรงทางลบกับการลงโทษในการปรับ

³⁶Gilbert W. Schmidt and Roger E. Ulich, "Effect of Group Contingent Events Upon Classroom Noise, Journal of Applied Behavior Analysis, 2 (1969), 171 - 179.

ของพฤติกรรม การที่แต่ละคนต้องลดการทำเสียงดังเพื่อรักษามลประโยชน์ของส่วนรวม เพราะกลัวจะถูกลงโทษจากกลุ่มดาคนทำให้ส่วนรวมเสียประโยชน์ โดยเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าการลงโทษมีผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ เช่นการที่เด็กคนใดในกลุ่มทำให้เกิดเสียงดังเป็นเหตุให้เข็มจับเวลากลับไปเริ่มต้นใหม่ เป็นการชักชวนการทำเวลา ทำให้เสียประโยชน์แก่ส่วนรวม จะทำให้ถูกเพื่อนโกธร ผู้ที่โกรธขบอมเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว ส่วนผู้ที่ถูกเพื่อนโกรธก็จะเกิดการมดหวาดกลัว และมีอารมณ์ตั้งเครียด คั่งที่เบคเกอ และ พวก³⁷ (Becker et al., 1969) กล่าวถึงผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ (Undesirable Side Effect) ของการลงโทษว่า ทำให้ผู้ได้รับการลงโทษมีความรู้สึกว่าการหลีกเลี่ยงโทษจากการถูกลงโทษ การใช้การลงโทษเพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอาจทำให้ผู้ได้รับการลงโทษกลายเป็นคนก้าวร้าวหรือมีปัญหาทางอารมณ์ได้ แมตทรีมโบลทซ์³⁸ (Kruboltz, 1972) ก็ให้ความคิดเห็นในเชิงสนับสนุนขอความที่กล่าวมาแล้วโดยกล่าวว่า การลงโทษทำให้ผู้ได้รับการลงโทษกลายเป็นคนที่มีอารมณ์ตั้งเครียดและหวาดกลัว และจะมีความรู้สึกไม่ไว้วางใจคนอื่นเกิดขึ้น ดังนั้นการเสริมแรงด้วยอิทธิพลของผลประโยชน์เพื่อส่วนรวมในงานวิจัยของกิลเบิร์ต ซึ่งเป็นการเสริมแรงทางลบ กับใช้การลงโทษนี้จึงใช้ได้เฉพาะบางกรณี เพราะมีกระบวนการซับซ้อนและโอกาสที่จะเกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์มีมากกว่าการเสริมแรงทางบวกดังกล่าวมาแล้ว

การเสริมแรงอีกอย่างหนึ่งคือการได้สิทธิพิเศษ บราวน์ และพวก³⁹ (Brown, et al., 1972) ทดลองใช้สิทธิพิเศษคือการเล่นบาสเกตบอลลับครุใหญ่ตอนบ่ายเป็นตัว

³⁷Poteet, op.cit., p.34.

³⁸Kruboltz, cp.cit., 185.

³⁹Renold E. Brown, Rodney E. Copeland, and R. Vance Hall, "The School Principle as a Behavior Modifier," Journal of Educational Research, 66 (1972), 175 - 180.

เสริมแรง เด็กชายผู้ได้รับเลือกให้เป็นผู้รับการทดลองชื่อ เซลนศึกษาอยู่ในระดับเกรดสาม มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาคือ ออกจากที่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู คุยเสียงดังเป็นการรบกวนชั้น เมื่อได้รับรายงานจากครูผู้ช่วยและครูประจำวิชาซึ่งเข้าบันทึกพฤติกรรมของเบลนในโอกาสต่าง ๆ รวม 3 ครั้ง มีความเห็นตรงกันว่าเบลนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

การความคิดเห็นตรงกันของการบันทึกในการลงความเห็นเฉลี่ยไคร้อยละ 97 จากนั้นครูใหญ่ผู้รับหน้าที่เป็นผู้ให้การเสริมแรง สั่งให้ครูส่งบันทึกพฤติกรรมของเบลนมายังสำนักงานของครูใหญ่ติดต่อกัน 6 วัน จากการบันทึกพบว่าโดยเฉลี่ยเบลนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เฉลี่ยได้ 20 ครั้งต่อวัน เมื่อเข้าสู่ระยะทดลองที่หนึ่ง ครูใหญ่เรียกเบลนมาหา และให้ครูบันทึกที่ครูส่งมาพร้อมกับแสดงความผิดหวังที่เบลนประพฤติตัวเช่นนั้น และปรึกษากันถึงความช่วยเหลือ ครูใหญ่ให้เบลนเลือกสิทธิพิเศษซึ่งครูใหญ่สัญญาจะให้เมื่อครูรายงานว่าความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง เบลนเลือกที่จะรับสิทธิพิเศษคือ เล่นบาสเกตบอลกับครูใหญ่เวลาพัก 15 นาทีตอนบ่าย ผลปรากฏว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงตามรายงานของครูประจำวิชาเฉลี่ยได้ 7 ครั้งต่อวัน ในระยะที่สามครูใหญ่หยุดไม่ให้การเสริมแรง รายงานของครูแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์สูงขึ้นคือ เบลนจะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์โดยเฉลี่ย 20 - 21 ครั้งต่อวัน เท่า ๆ กับระยะก่อนการทดลอง เมื่อให้การเสริมแรงใหม่ในระยะที่สี่ เบลนมีพฤติกรรมที่เป็นการรบกวนชั้นเรียนน้อยลง คือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์คิดค่าเฉลี่ยได้ 8 ครั้งต่อวัน การความคิดเห็นตรงกันของการบันทึกตลอดการทดลองเท่ากับรอยเปอร์เซ็นต์ ผลการทดลองนี้แสดงว่าครูใหญ่สามารถใช้คำตักเตือนและการให้รางวัล เช่นสิทธิพิเศษในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไปในทางที่ดีขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่แสดงว่าครูใหญ่สามารถจะเป็นผู้ปรับพฤติกรรม (Modifier) ได้ แต่ครูใหญ่น้อยคนนักที่จะสามารถอุทิศเวลาเพื่อการนี้ ในขณะที่ครูผู้สอนคนอื่น ๆ ซึ่งคุ้นเคยและใกล้ชิดกับเด็กก็มีโอกาสที่จะเป็นผู้ปรับพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาได้มากกว่า⁴⁰ ทั้งนี้งานวิจัยที่แสดงว่าครูสามารถปรับพฤติกรรมของเด็กให้เป็นผู้ที่มี

001436

⁴⁰Poteet, op.cit., pp. 43 - 44.

พฤติกรรมที่สังคมต้องการ เช่นงานวิจัยของ ฮอลล์ และพวก⁴¹ (Hall et al., 1968) ซึ่งศึกษาผลความสนใจของครูที่มีต่อความตั้งใจเรียนของเด็ก ผู้รับการทดลองชื่อโรส เป็นเด็กหญิงศึกษาอยู่ระดับเกรดสาม เป็นผู้ที่เพื่อน ๆ ลงความเห็นว่ามีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุข เกินปกติ คือชอบออกจากที่ กุญแจครอบเท้าทำให้เกิดเสียงรบกวน มีช่วงความสนใจสั้น การทดลองกระทำในบริเวณจิตศึกษาและสะกดศัพท์ ตัวเสริมแรงคือความสนใจของครู ได้แก่คำชมเชย การเข้าไปใกล้ ตามไหล่แสดงท่าทีว่าพอใจ แบบแผนการทดลองแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง ผู้สังเกตบันทึกพฤติกรรมของโรสในขณะที่ครูสอนตามปกติ พบว่าความตั้งใจเรียนของโรสเฉลี่ยเป็น 30 % ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมดในช่วงการสังเกต ในระยะที่สองเป็นระยะให้การเสริมแรง โรสจะได้รับความสนใจจากครูเมื่อตั้งใจเรียน ในระยะนี้ผู้สังเกตคอยใช้สัญญาณเตือนครูให้รู้ว่าขณะใดจะต้องการให้ความสนใจโรส และโรสจะไม่ได้รับความสนใจจากครูเมื่อมีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุข เกินปกติ ปรากฏว่าระยะนี้โรสตั้งใจเรียนเพิ่มเฉลี่ยได้ 57 % ระยะที่สามครูไม่ให้ความสนใจเมื่อโรสตั้งใจเรียน ทำให้ความตั้งใจเรียนลดลง เฉลี่ยได้ 29 % ครูให้ความสนใจเมื่อโรสตั้งใจเรียนใหม่เมื่อมาถึงระยะที่สี่ ปรากฏว่าโรสมีความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในระยะนี้ครูให้การเสริมแรงด้วยตัวเองไม่รอสัญญาณจากผู้สังเกตอย่างในระยะที่สอง ผลความดีของพฤติกรรมที่ดีของโรสเพิ่มขึ้นในระยะนี้เฉลี่ยได้ 72 % ดังนั้นผลการทดลองซึ่งความคิดเห็นตรงกัน ผู้บันทึก 2 คน มีช่วงตั้งแต่ 90 - 95 นี้ แสดงว่า ความสนใจของครูทำให้ความตั้งใจเรียนของผู้รับการทดลองสูงขึ้น ทั้งนี้เห็นได้ชัดเจนจากผลการสอบเก็บของโรสมีผลการเรียนเป็นเกรด D ทั้งวิชาคณิตศาสตร์ และสะกดศัพท์ แต่หลังการทดลองนี้แล้วผลการสอบของทั้งสองวิชาสูงขึ้น คือ ผลการเรียนคณิตศาสตร์ของโรสเป็นเกรด C และสะกด-

⁴¹ R. Vane Hall, Diance Lunt, and Deloris Jackson, "Effects of Teacher Attention on Study," Journal of Applied Behavior Analysis, 1 (1968), 1 - 12.

ศัพท์เป็นเกรค B ส่วน อัลเลน และพวก⁴² (Allen et al., 1967) สนใจเรื่องชาวความสนใจอันของเล็กที่มีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ และไ้ทำการวิจัยโดยตั้งสมมุติฐานว่าความสนใจของครูมีผลทำให้ช่วงความสนใจเพิ่มขึ้น และพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติลดลง เขาทดลองกับเด็กชายอายุ 4 ขวบ 6 เดือน เจมส์มีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ คือไม่อยู่นิ่ง หยุกหยิกและช่วงความสนใจสั้น การทดลองนี้ใช้ความสนใจของครู ไ้แก่คำชมเชย เข้าไปใกล้ และหลังแตะไหล่ พุกกุกยทำที่ยอมรับเป็นทวีเสริมแรง การทดลองซึ่งกระทำในขณะที่เด็ก ๆ กำลังเล่นเกมส่กรูปและระบายสีภาพ มีแบบแผนการทดลองดังนี้ ระยะเวลาหนึ่ง ผู้บันทึก 2 คน บันทึกความถี่ของพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติของเจมส์ก่อนเริ่มทดลอง การบันทึกกระทำทุก 10 นาที ตลอด 50 นาที ซึ่งวิธีการบันทึกนี้ใช้วิธีเดียวกันนี้ตลอดทั้งแต่วัน เริ่มต้นของการทดลองจนถึงวันสุดท้ายของการทดลอง ผลการบันทึกระยะนี้แสดงช่วงความสนใจของเจมส์ว่ามีค่าเฉลี่ยเพียง 53 วินาทีเป็นอย่างสูง ในระยะทดลองครูจะให้ความสนใจเมื่อเจมส์มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือมีช่วงความสนใจนานหนึ่งนาทีขึ้นไป วิธีการเสริมแรงที่ลดน้อยทำโดยผู้สังเกตจะคอยกดสัญญาณไฟเป็นการเตือน เมื่อเจมส์มีช่วงความสนใจหนึ่งนาทีในตอนแรก ต่อไปก็จะเลื่อนเวลาออกไปมากกว่าหนึ่งนาที ผู้สังเกตจะกดสัญญาณไฟให้ครูเสริมแรงต่อเมื่อเจมส์มีช่วงความสนใจมากกว่า 1 นาที เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ผลปรากฏว่าเจมส์มีช่วงความสนใจเพิ่มขึ้นกว่าเดิมเฉลี่ยเป็น 1 นาที 51 วินาที ต่อมาเป็นระยะที่ 3 ไม่ให้การเสริมแรง คือเจมส์จะไม่ได้ความสนใจจากครูเมื่อเจมส์มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผลการบันทึกแสดงว่าช่วงความสนใจกลับสั้นลงเป็น 59 วินาที แต่เมื่อมีการเสริมแรงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ใหม่ในระยะที่ 4 ช่วงความสนใจงานของเจมส์เพิ่มขึ้นอีก เฉลี่ยได้ 2 $\frac{1}{2}$ นาที ในระยะนี้ครูอาศัยสัญญาณไฟเป็นเครื่องมือบอกให้ทราบว่าเจมส์

42

48

Eillen K. Allan, Lydia B. Henke, Florence R. Harris, Donald M. Baer and Nancy J. Reynolds, "Control of Hyperactivity by Social Reinforcement of Attending Behavior," Journal of Educational Psychology, 53 (1967), 231 - 237.

กล่าวถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่นเดียวกับระยะที่สอง ผลการทดลองครั้งนี้แสดงว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นในระยะทดลองที่ 2 และ 4 ซึ่งเป็นระยะที่ให้การเสริมแรง จึงสรุปได้ว่า การเสริมแรงทางสังคมทำให้ช่วงความสนใจของผู้รับการทดลองเพิ่มขึ้นได้

จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่กล่าวถึงการเสริมแรงด้วยคำชมเชยและความสนใจของครูกับเด็กที่มีระดับสติปัญญาปกติทั้งสิ้น ทั้งนี้ไม่ชัดเจนว่าจะใช้ได้เฉพาะกับเด็กที่มีระดับสติปัญญาปกติเท่านั้น แต่สามารถปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในเด็กที่มีระดับสติปัญญาค่าต่ำกว่าปกติก็ได้ เช่น เมื่อไม่นานมานี้เอง แชนดร้าและทอมมาส⁴³ (Sandra and Thomas, 1972) ศึกษาตัวเสริมแรงต่าง ๆ ที่เพิ่มการนั่งอยู่กับที่ของเด็กซึ่งนอนไม่สุขเกินปกติที่มีระดับสติปัญญาค่า ผู้รับการทดลองคือเด็กชายทิม อายุ 4 ปี มีพฤติกรรมชอบกระโดดไปรอบ ๆ ห้อง บางทีก่นอนลงกับพื้น ผู้ทดลองใช้หลักปรับพฤติกรรมเพื่อช่วยให้ทิมนั่งกับที่ได้ นานขึ้น การดำเนินการอย่างมีระบบนี้ทำการทดลองในช่วงเวลาที่ปล่อยให้เด็กเล่นของเล่นต่าง ๆ หรือเล่นกับเพื่อน การบันทึกใช้ผู้สังเกต 2 คน บันทึกทุก 10 วินาที วันละ 15 นาที กระบวนการคือทิมจะไต่ความสนใจจากครูได้แก่คำชมเชยเมื่อทิมมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็นั่งอยู่กับที่ การเข้าไปใกล้จึงให้ทิมกลับมานั่งที่ตามเดิม เมื่อทิมเดินเข้ามาใกล้โต๊ะ และให้คุปองซึ่งใส่แอลกอฮอล์ในเวลาหลังจากเสร็จการทดลองทุกวันกับพฤติกรรมนั่งอยู่กับที่นาน 10 นาทีขึ้นไปของทิม และจะไม่ได้รับการเอาใจใส่จากครูเมื่อมีพฤติกรรมนอนไม่สุขเกินปกติ แบบแผนการทดลองแบ่งเป็น 4 ระยะ ระยะที่หนึ่งบันทึกความถี่ของพฤติกรรมของทิมก่อนการทดลองไม่พบว่าทิมมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็นั่งอยู่กับที่ ต่อมา ระยะที่สองมีวัตถุประสงค์ให้เรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ครูอมทิมมาวางบนเก้าอี้ เอาของเล่นวางให้ข้างหน้า กล่าวชมเชยการนั่งอยู่กับที่ของทิมและให้คุปองในขณะที่ทิมนั่งได้นาน 10 วินาทีทุกครั้ง เมื่อทิมออกจากที่ครูไม่ให้ความสนใจ แต่เมื่อทิมเข้ามาใกล้โต๊ะครั้งใด

⁴³Sandra Iwardosz and Thomas Sajwaj, "Multiple Effects of a Procedure to Increase Sitting in a Hyperactive Retarded," Journal of Applied Behavior Analysis, 5 (1972), 73 - 78.

ครูก็จะให้ความสนใจโดยเข้าไปจับมือพากลั้มมานั่งและกล่าวชมการกลั้มมานั่งที่ตามเคมิกการบันทึกพฤติกรรมของทีมีระยะนี้มีผลคือทีมีพฤติกรรมนั่งกับที่คิดค่าเฉลี่ยเป็น 62.5 % ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมดในช่วงการสังเกต ครั้นระยะที่สามครูไม่ให้ความสนใจเมื่อทีนั่งกับที่ ทำให้ความถี่ของการนั่งกับที่ลดลง มีค่าเฉลี่ยเป็น 33 % ต่อเมื่อครูให้ความสนใจเมื่อมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นในระยะที่สี่ ความถี่ของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ค่อนข้างกับที่กลับเพิ่มสูงขึ้นเป็น 60 % การวิจัยนี้จึงแสดงผลที่ยืนยันว่าการเสริมแรงด้วยความสนใจของครูและสิ่งของเพิ่มพฤติกรรมนั่งกับที่ ทั้งยังมีรายงานว่ามิได้ข้างเคียงที่ค่อนข้าง ๆ เช่น ยอมเข้าใกล้เพื่อน เล่นของเล่นไคบาง ทั้งที่ก่อนการทดลองไม่ปรากฏว่าผู้รับการทดลองมีพฤติกรรมเหล่านี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าแทบทุกงานวิจัยจะใช้การเสริมแรงทางสังคมโดยเฉพาะคำชมเชยและความสนใจจากครู ไม่ว่าจะเป็นการใช้การเสริมแรงทางสังคมควบคู่ไปกับการเสริมแรงอื่นที่เป็นการเสริมแรงด้วยวัตถุหรือบางงานวิจัยที่ใช้การเสริมแรงทางสังคมแต่เพียงอย่างเดียว แสดงว่าการเสริมแรงทางสังคมมีความสำคัญมิใช่น้อย การเสริมแรงทางสังคมด้วยการให้คำชมเชยหรือความสนใจจากครูได้แก่ ยิ้ม สบตา พยักหน้าแสดงท่าทียอมรับเหล่านี้เป็นการเสริมแรงทางบวก นักจิตวิทยากล่าวว่าการเสริมแรงทางบวกมีผลข้างเคียงที่เป็นประโยชน์มากกว่าโทษ⁴⁴ ด้วยเหตุที่คำชมเชยและความสนใจเป็นสัญลักษณ์ของการเอาใจใส่ทั้งเป็นสิ่งที่สนองความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลซึ่งต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ต้องการมีคนเอาใจใส่⁴⁵ อนึ่งคำชมเชยและความสนใจเป็นพฤติกรรมซึ่งครูสามารถนำออกมาใช้ได้กับทุกสภาพการณ์ สถานที่และเวลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำชมเชยและความสนใจของครูเป็นคว้เสริมแรงในการปรับพฤติกรรมจนอยู่ไม่สุขเกินปกติในการวิจัยครั้งนี้

⁴⁴ Macmillan, Loc. cit.

⁴⁵ McClland, Loc. cit.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะของการให้การเสริมแรงทางสังคมต่อความถี่ของพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 7

ข้อสมมุติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อสมมุติฐานว่า การเสริมแรงทางสังคมด้วยคำชมเชยและความสนใจของครูน่าจะมีผลลดความถี่ของพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติของผู้รับการทดลองได้

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้รับการทดลองมีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ
2. การสังเกตและการบันทึกของผู้สังเกตมีความคิดเห็นตรงกันตั้งแต่ 70 ถึง 96%
3. ครูผู้ร่วมการทดลองมีความสามารถในหลักการปรับพฤติกรรมโดยถูกต้องหลังการฝึกฝนแล้ว
4. เพศของกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นตัวแปรที่สำคัญในการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ของโรงเรียนประจักษ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อายุ 11 ถึง 13 ปี จำนวน 4 คน เป็นผู้มีพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติตามความเห็นของครูผู้สอน 4 ท่าน และผู้สังเกต 2 คน
2. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะพฤติกรรมนอนอยู่ไม่สุขเกินปกติ
3. มีครูผู้ร่วมงาน 1 คน ในการทดลองครั้งนี้
4. การสังเกตและบันทึกดำเนินการเฉพาะในชั่วโมงวิทยาศาสตร์

คำจำกัดความ

พฤติกรรมนอนไม่สุขเกินปกติ (Hyperactivity) หมายถึง พฤติกรรมที่
ขัดขวางความก้าวหน้าทางวิชาการ ของผู้รับการทดลอง หรือรบกวนชั้นเรียน
เนื่องจากการแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ในที่นี้ ได้แก่ การออกจากที่ ทำ
เสียงดัง ไม่ฟังครูสอน และหันหน้าหันหลัง

การออกจากที่ ได้แก่ ลุกจากที่ ยืนขึ้น กระโดด เดินหรือวิ่งไปรอบ ๆ ห้อง
ไม่นับการออกจากที่ตามคำสั่งของครูเพื่อร่วมกิจกรรมของชั้นเรียน

ทำเสียงดัง ได้แก่ ทำให้เกิดเสียงรบกวนเนื่องจากเคาะโต๊ะควมมือหรือวัตถุ
อื่น เช่น คินสอ ไม้บันทึก ขวางปาสิ่งของ ลากโต๊ะหรือเก้าอี้

ไม่ฟังครูสอน ได้แก่ ไม่ฟังคำสั่งของครูและไม่เอาใจใส่ทำงานที่ครูสั่งเนื่องจาก
ชวนเพื่อนคุยหรือเล่นในขณะที่นั่งอยู่กับที่ ทั้งนี้ไม่รวมถึงนั่งหลับหรือเหม่อลอย

หันหน้าหันหลัง ได้แก่ การหันไปรอบ ๆ ทำให้เพื่อนสนใจควมการแสดงท่าทาง
ต่าง ๆ โดยไม่เกิดเสียงดัง

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ (Appropriate Behavior) หมายถึง พฤติกรรม
ที่ไม่ขัดขวางความก้าวหน้าทางวิชาการ ของผู้รับการทดลองหรือไม่รบกวน
ชั้นเรียน ในที่นี้ ได้แก่ นั่งอยู่กับที่ คือนั่งอยู่กับที่ฟังครูสอนและทำงานตามที่ครูสั่ง

การเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcement) หมายถึงว่าถ้าผู้รับ
การทดลองมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือ นั่งกับที่ จะได้รับการเสริมแรงจากครูซึ่งประกอบ
ควย

คำชมเชย มีตัวอย่างดังนี้

"ดี"

"ถูก"

"ตั้งใจดีขึ้น พยายามต่อไป"

"สนใจทำงานที่ครูสั่งดี ทำอย่างนั้นต่อไป"

"นั่งอยู่กับที่อย่างนี้ครูชอบ"

"วันนี้ไม่ทำเสียงดังและอยู่ในที่เรียบร้อยดี ทำอย่างนั้นต่อไป"

"ตั้งใจฟังครูสอนดี ไม่หันหน้าหันหลัง อย่างนี้ดีแล้ว"

ความสนใจ ใค้แก่ การยิ้ม การพยักหน้าหรือสบตาแสดงการยอมรับ และเมื่อผู้รับการทดลองมีพฤติกรรมจนอยู่ไม่สุขเกินปกติ จะไม่ได้รับการเสริมแรงจากครู หมายความว่า ครูจะไม่ให้คำชมเชย ไม่ให้ความสนใจ คือไม่ยิ้ม ไม่พยักหน้า หรือไม่สบตาคอยท่าที่แสดงว่ายอมรับพฤติกรรมของผู้รับการทดลอง

การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ในการวิจัยนี้หมายถึงการศึกษา ค้นคว้าในรูปปัญหา คือปัญหาพฤติกรรมจนอยู่ไม่สุขเกินปกติ (Hyperactivity) ซึ่งสนใจศึกษาเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ในช่วงเวลาของการทดลองนี้เท่านั้น เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะวิธีการปรับพฤติกรรมวิธีใหม่ ในชั้นเรียน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นการเสนอแนะวิธีการปรับพฤติกรรมที่น่าไปใช้ในชั้นเรียนได้
2. กระบวนการดังกล่าวนอกจากใช้ปรับพฤติกรรมจนอยู่ไม่สุขเกินปกติแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอื่น ๆ ได้อีกด้วย.